

Ευρωεκλογές 2024: (Και) Εμείς είμαστε η Ευρώπη. Η Ευρώπη του ΚΚΕ, το ΚΚΕ για την Ευρώπη.

Το ΚΚΕ διατηρεί σταθερά αρνητική θέση απέναντι στην ΕΕ και, φυσικά, στην ΕΟΚ που προηγήθηκε. Διαφώνησε με την ολοκλήρωση της ένταξης της χώρας στην ΕΟΚ (1981) και συνέχισε, μετά την ένταξη της χώρας, θέτοντας, σε βάθος χρόνου, το ζήτημα της αποδέσμευσης από την [ένωση](#). Παράλληλα, ζητούσε την ενίσχυση του κόμματος για να ανασχεθούν οι συνέπειες της ένταξης. Στο κομματικά κείμενα η αντιμονοπωλιακή πάλη, συνδεόταν με την προοπτική της **αποδέσμευσης** της χώρας από την ένωση μιας και η ΕΟΚ είχε ισχυρές συσχετίσεις με μονοπωλιακούς ομίλους. Για αυτό το λόγο, το ΚΚΕ συμμετείχε στις εκλογές, εκθέτοντας τις αρνητικές επιπτώσεις της ένταξης της χώρας (και της κάθε χώρας) σε «ιμπεριαλιστικούς σχηματισμούς», αντιδρούσε στις αποφάσεις που λαμβάνονται κεντρικά και θεωρούσε ότι η απόληξη των αγώνων δεν μπορεί παρά να οδηγήσει στην αποδέσμευση από την ΕΟΚ. Έτσι, απλά, χωρίς προαπαιτούμενα, μάλλον με βασικό προαπαιτούμενο τη λαϊκή πάλη ή ίσως την ένταση της λαϊκής πάλης. Το σκεπτικό αναπτυσσόταν σε έναν διπολικό κόσμο και μια Ευρώπη χωρισμένη στα δύο, με το αντιπαράδειγμα της [Κομεκόν](#) να είναι λειτουργικό, άρα και η πιθανότητα προσχώρησης σε μια διαφορετική ένωση κρατών εφικτή. Φυσικά, ο σχεδιασμός εντασσόταν στο πρόγραμμα του ΚΚΕ της περιόδου, ή στο πνεύμα του προγράμματος, το οποίο προέβλεπε τον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της Ελλάδας, μιας χώρας «**εξαρτημένης** από τα διεθνή μονοπώλια», σε στάδια. Πρώτο στάδιο η μετάβαση σε έναν τύπο αστικής λαϊκής δημοκρατίας όπου θα πραγματοποιηθεί εκδημοκρατισμός των θεσμών και αποχώρηση από ιμπεριαλιστικές ενώσεις (ΝΑΤΟ-ΕΟΚ) και, στο επόμενο στάδιο, θα μετεξελισσόταν σε σοσιαλιστική δημοκρατία.

Μετά τη διπλή διάσπαση (1989-1991) και τις ανατροπές στις σοσιαλιστικές δημοκρατίες το ΚΚΕ αλλάζει πρόγραμμα ([1996](#)) και ριζοσπαστικοποιεί τη θέση του για την ΕΕ. Έχει προηγηθεί η καμπάνια ενάντια στη συνθήκη του [Μάαστριχτ](#) και την απαίτηση να τεθεί σε δημοψήφισμα η επικύρωση της από τη χώρα. Το ΚΚΕ εξακολουθεί να ζητάει τη στήριξη των λαϊκών στρωμάτων ώστε ενισχυμένο να λειτουργήσει ανασχετικά στις κατευθύνσεις της ΕΕ. Όμως, πλέον το κόμμα θέτει ως προγραμματικό στόχο την **αποδέσμευση** από την ΕΕ και μάλιστα με [ρήξη](#). Προσπαθεί να οικοδομήσει ένα μέτωπο με Αντιιμπεριαλιστικά Αντιμονοπωλιακά Δημοκρατικά χαρακτηριστικά το οποίο θα καταλάβει την εξουσία, τη λαϊκή εξουσία αλλά όχι κατ' ανάγκη τη σοσιαλιστική εξουσία, ακόμη. Σε αυτό το πλαίσιο

και σε έναν μεταδιπολικό κόσμο ο οποίος δεν είχε εισέλθει ακόμη στην επόμενη κρίση, το ΚΚΕ οραματιζόταν μια Ευρώπη των λαών, όπου θα μπορούσε μια σοσιαλιστική Ελλάδα να συμβάλλει στην όξυνση των αντιθέσεων και στη γενίκευση των [αλλαγών](#). Κυρίως θεωρεί, ακόμη, ότι μια χώρα μπορεί να απεμπλακεί από ιμπεριαλιστικές ενώσεις χωρίς να αλλάξουν άρδην οι γενικότεροι συσχετισμοί. Ακόμη και μια χώρα που βρίσκεται σε **«ενδιάμεση και εξαρτημένη θέση στο ιμπεριαλιστικό σύστημα»**.

Και ερχόμαστε στο σήμερα, σε ένα μετακρειακό, ή προκρειακό, περιβάλλον. Σύμφωνα με το καινούργιο πρόγραμμα του ΚΚΕ ([2013](#)) η ΕΕ εξακολουθεί να είναι μια ένωση ιμπεριαλιστικών κρατών, με έντονες εσωτερικές αντιθέσεις και αλληλεξαρτήσεις. Στα όργανα της ΕΕ λαμβάνονται πολιτικές αποφάσεις σε κρίσιμους τομείς και κάθε κράτος-μέλος καλείται να τις εφαρμόσει, προσαρμόζοντας το εθνικό νομικό πλαίσιο. Και ενώ το ΚΚΕ διατηρεί τη θέση για **αποδέσμευση** της χώρας από την ΕΕ η διαδικασία αυτή μπορεί να ολοκληρωθεί μόνο **στο πλαίσιο της λαϊκής εξουσίας**, δηλαδή της κατάληψης της εξουσίας και της αλλαγής του πολιτικού υποδείγματος. Σε αυτή τη συνάφεια, το ΚΚΕ καλεί τους πολίτες και τις πολιτίδες να υπερψηφίσουν το ψηφοδέλτιο του ώστε να υπάρξει μια φωνή αντίστασης στις πολιτικές που αποφασίζονται στην ΕΕ, όσο προετοιμάζεται ο υποκειμενικός παράγοντας για την επικείμενη αλλαγή. Και ενώ η θέση της χώρας είναι σαφώς αναβαθμισμένη, τουλάχιστον στις κομματικές εκτιμήσεις και πλέον βρίσκεται σε **«ενδιάμεση θέση στο ιμπεριαλιστικό σύστημα»**, παράλληλα η σοσιαλιστική αλλαγή για να είναι βιώσιμη μπορεί να επιτευχθεί σε σύστημα χωρών και όχι μόνο σε μια χώρα. Οπότε έως τότε η ΕΕ είναι στο στόχαστρο του ΚΚΕ για να εκτίθενται οι πολιτικές της, όμως δεν προτείνεται η αποχώρηση της χώρας από την ένωση. Και ενώ, σύμφωνα με το ΚΚΕ, τη θέση της χώρας έχει βελτιωθεί στο σύστημα των ιμπεριαλιστικών χωρών η αποδέσμευση από την ΕΕ δεν αποτελεί στόχο του κόμματος. Ενώ το κόμμα δε θεωρεί ότι η Ελλάδα έχει δεσμούς εξάρτησης από άλλες ιμπεριαλιστικές χώρες, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι σχέσεις «αλληλεξάρτησης» μεταξύ των χωρών δημιουργούν ισχυρότερους δεσμεύσεις.

Ωστόσο, αν κοιτάξουμε προσεκτικά τις προεκλογικές διακηρύξεις της ΚΕ του [2019](#) και του [2024](#) βλέπουμε εκτός από ομοιότητες και κάποιες διαφοροποιήσεις. Κατ' αρχάς αλλάζει η γωνία θέασης, δηλαδή ενώ στη διακήρυξη του 2019 τονίζεται ο χαρακτήρας της ΕΕ και η επιπτώσεις των αποφάσεων των ευρω-οργάνων στις χώρες που συμμετέχουν, στην αντίστοιχη διακήρυξη του 2024 αναδεικνύεται η εθνική διάσταση των αποφάσεων. Η μια ματιά είναι «από τα πάνω», η άλλη είναι με ένα βλέμμα στραμμένο στο εσωτερικό της χώρας. Αυτό ενισχύεται από τις εκτιμήσεις του κόμματος για τα εγχώρια προβλήματα τα οποία αποδίδονται στο «...σκοτεινό ευρωενωσιακό θεσμικό πλαίσιο που ψήφισαν από κοινού ΝΔ-ΠΑΣΟΚ-ΣΥΡΙΖΑ (όσοι μείνανε στον ΣΥΡΙΖΑ και όσοι εντάχτηκαν στη Νέα Αριστερά)...». Τα παραπάνω σε συνδυασμό με την πληθωρική χρήση του «λαού» (44 αναφορές στο κείμενο του 2024 έναντι 14 στο κείμενο του 2019) μας οδηγούν να αναρωτηθούμε αν το ΚΚΕ κάνει επιλογές που μπορούν να το εντάξουν σε μια «εθνικιστική αριστερά», μια στροφή σε αυτό που το ίδιο το κόμμα θα χαρακτήριζε ως «πατριωτισμό». Παράλληλα ερωτήματα δημιουργούν συνοδοιπόροι ή/και υποστηρικτές του ΚΚΕ οι οποίοι ανακοίνωσαν τη στήριξη τους και σε αυτές τις εκλογές. Το

εύρος του πολιτικού υπόβαθρου τους είναι εντυπωσιακό και κυμαίνεται από την πατριωτική αριστερά έως και πρόσωπα που εκφράζουν ή έχουν εκφράσει στο παρελθόν έναν εθνικιστικό λόγο. Και το ερώτημα είναι αν οι επιλογές αυτές εκβάλουν, εκ νέου, σε θεωρίες εξάρτησης ή αν το ΚΚΕ διέκρινε το κενό που υπάρχει σε ένα εθνικό προοδευτικό ακροατήριο και ανταποκρίνεται σε αυτή την ανάγκη.

Με όλα τα παραπάνω κατά νου οφείλουμε να τονίσουμε ότι το ΚΚΕ αντιμετωπίζει την ΕΕ ως μια ακόμη παλαίστρα στην οποία προτάσσει τα συμφέροντα της εργατικής τάξης και παράλληλα αρθρώνει έναν έντονα διεθνιστικό και αντιιμπεριαλιστικό λόγο. Μια φωνή που μειοψηφεί οικτρά στο ευρωκοινοβούλιο και χρειάζεται η ενίσχυση της. Είτε πιστεύουμε ότι η ΕΕ μπορεί να εξανθρωπιστεί (δεν μας έχει πείσει γι' αυτό) είτε προσδοκούμε στη διάλυση της.

Αιμιλία Βήλου, Υποψήφια Δρ. Πολιτικής Επιστήμης, Πάντειο Πανεπιστήμιο και Επιστημονική συνεργάτιδα του ΕΝΑ Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών.